

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	סקירת ספרות
4.....	1. מהגרי עבודה, זכויות האדם והאזרח
6.....	2. רקע היסטורי וזכויות מהגרי עבודה בשנות ה-90 בישראל
9.....	3. רקע היסטורי וזכויות מהגרי עבודה בשנות ה-90 בבריטניה
11.....	4. זכויות מהגרי עבודה בימינו בישראל
13.....	5. זכויות מהגרי עבודה בימינו בבריטניה
14.....	דיון ומסקנות
16.....	סיכום
16.....	ביבליוגרפיה

מבוא

מהגרי עבודה הינה תופעה המוכרת לנו עוד מימי קדם. כבר בתקופות קדומות של התרבות האנושית ניתן למצוא מקורות המצביעים על תופעה זו. במימי התנ"ך קיבל "הגר" מעמד והגנות מיוחדות, בשל הכרה בהיותו בן אדם אשר עזב את סביבתו הטבעית, משפחתו, מולדתו והגיע לארץ זרה לו ובעקבות כך נתקל בקשיי שפה ומנהגים שונים (דוד, 2011). "וְגֵר לֹא תִלְחָץ וְאֹתָם יְדַעְתֶּם אֶת נַפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות, כג 9).

עובד זר או מהגר עבודה הוא אדם העובר למדינה אחרת, שאינו אזרח או תושב בה, על מנת למצוא פרנסה. לעתים מדובר בהגירה שבסופה התאזרחות במדינה האחרת, ולעתים זו הגירה למספר שנים מוגבל, לשם שיפור מצבו הכלכלי של העובד ושל משפחתו בארץ המוצא (שץ ואריאל 1998).

מתחילת שנות האלפיים, ניתן לומר כי מדינות רווחה מערביות מאפשרות למהגרי עבודה נגישות לשירותים סוציאליים וזכויות חברתיות, יחד עם זאת נשאלת השאלה לגבי יכולתם לממש את הזכויות ולקבל את השירותים בפועל (צבר, 2008).

מחקר זה מתמקד באחריות המשותפת של המדינות הקולטות ומדינות המקור להגן על זכויותיהם של מהגרי עבודה ובפרט סוגיית מהגרי העבודה בישראל.

המחקר הינו מחקר איכותני, שעיקרו סקירה ספרותית בדבר זכויותיהם של מהגרי העבודה בעולם ועריכת השוואה אמפירית בין מהגרי עבודה בישראל ובין מהגרי עבודה בבריטניה. ההשוואה בין שתי המדינות הללו תורמת להבנת היקף הסוגיה, שכן מדובר בשתי מדינות דמוקרטיות מודרניות בעלות מבנה משטר פרלמנטארי דומה.

לפיכך, שאלת המחקר הינה:

כיצד באים לידי ביטוי זכויות האדם והאזרח של מהגרי העבודה בישראל לעומת זכויותיהם בבריטניה?

השערת המחקר היא שזכויותיהם של מהגרי העבודה שונות מזכויותיהם של אזרחי המדינה בכל הקשור לתנאי העסקה וההשערה היא בנוסף, שזכויותיהם של המהגרים כפי שמעוגנות הן בחקיקה הישראלית והן בחקיקה הבריטית נשללות לא פעם על ידי מעסיקיהם.

תחילה תובא סקירה על מהגרי עבודה וזכויות האדם והאזרח, בהמשך יוצגו זכויותיהם של מהגרי העבודה שנות ה-90 בכל אחת מהמדינות- ישראל ובריטניה, לאחר מכן יוצגו זכויותיהם של המהגרים כיום בשתי המדינות הללו, ולבסוף יערך דיון השוואתי ויוצגו המסקנות בהתאם לסקירת הספרות.

סקירת ספרות

1. מהגרי עבודה, זכויות האדם והאזרח

האו"ם הביע דאגה לראשונה בדבר זכויותיהם של מהגרי עבודה בשנת 1972, כאשר המועצה הכלכלית – חברתית זעקה את המצוקה של העובדים ממדינות אפריקה שהועסקו בתנאים דומים לעבדות ועבודה בכפייה בחלק ממדינות אירופה. באותה השנה, בעצרת הכללית של האו"ם, גינו את האפליה כנגד העובדים הזרים והאו"ם קרא לממשלות לשים קץ למעשים שכאלו ולשפר את הסדרי הקליטה למהגרי עבודה (Ellman & Laacher, 2003).

בעקבות פניית המועצה הכלכלית והחברתית בשנת 1973, הוועדה האחראית על מניעת האפליה והגנה על המיעוטים אימצה דו"ח על ניצול של עבודה באמצעות סחר בלתי חוקי וחשאי בשנת 1976. הדו"ח, הכיר בכך שקיימים שני היבטים לבעיה- מצד אחד, קיימות פעולות בלתי חוקיות וחשאיות, ומצד שני- יחס מפלה של מהגרי עבודה במדינות הקולטות. בעקבות כך, הוועדה המליצה ליצור אמנה של האו"ם בדבר זכויותיהם של מהגרי עבודה (Ellman & Laacher, 2003).

בשנת 1990 פרסמה הוועדה שמונתה לכתיבת אמנה זו, ניסוח לאמנה הבינלאומית להגנה על זכויותיהם של כל מהגרי העבודה ובני משפחותיהם. ב-18 בדצמבר 1990 האמנה נפתחה לחתימה על ידי כל חבר ממדינות הברית באו"ם. ב-1 ביולי 2003, האמנה הבינלאומית להגנה על זכויותיהם של כל העובדים הזרים ובני משפחותיהם נכנסה לתוקף. ב-1 באוקטובר 2005, 33 מדינות הברית אישרו אותה או הצטרפו אליה (Ellman & Laacher, 2003).

האמנה היא אמנה בינלאומית מקיפה המתמקדת בהגנה על הזכויות של מהגרי עבודה. האמנה מדגישה את הקשר בין הגירה וזכויות האדם, נושא חשוב במדיניות הזוכה להתעניינות גוברת ברחבי העולם (Awad, 2009). האמנה פותחת פרק חדש בהיסטוריה של קביעת זכויותיהם של מהגרי עבודה ומבטיחה כי זכויות אלה מוגנים ומכובדים בקרב העובדים במדינות הברית. היא משלבת תוצאות של מעל 30 שנים של דיון והחלטות באו"ם על מהגרי עבודה, מחקרי זכויות אדם של האו"ם